

Σύντομη Ιστορική Επισκόπηση της Ανόργανης Χημείας

Πρώτα μέταλλα: Au, Cu (αυτοφυή)

3000 π.Χ. : Ag, Sn, Sb, Pb

1500 π.Χ. Fe στην Ελλάδα

1500 π.Χ. Έγχρωμα γυαλιά (σύντηξη άμμου, SiO_2 , με μεταλλικά οξείδια)

μ.Χ. Αλχημεία (προσπάθειες μετατροπής μη ευγενών μετάλλων σε Au. Τεχνικές απόσταξης, εξάχνωσης κρυστάλλωσης).

1600 μ.Χ. HNO_3 , H_2SO_4 , HCl , άλατα

1869 Περιοδικός Πίνακας

1890-1915 Πρωτοποριακές εργασίες στη χημεία των συμπλόκων

1940 Πρόγραμμα Manhattan (ανάπτυξης πυρηνικών όπλων)

1950 Ανακάλυψη φερροκενίου, Θεωρία Κρυσταλλικού Πεδίου

>1960 Μοντέρνα Ανόργανη Χημεία

Πώς ορίζεται η Ανόργανη Χημεία;

Οργανική Χημεία: η χημεία των ενώσεων του άνθρακα με υδρογόνο, οξυγόνο, άζωτο, αλογόνα και ορισμένα άλλα αμέταλλα.

Αναφέρετε δύο κατηγορίες οργανικών ενώσεων που να περιέχουν ταυτόχρονα άζωτο και οξυγόνο.

Ανόργανη Χημεία: η χημεία όλων των υπόλοιπων στοιχείων του Περιοδικού Πίνακα. (Ο άνθρακας αποτελεί σημαντικό στοιχείο και σε πολλές ανόργανες ενώσεις).

Αναφέρετε τρεις κατηγορίες ανόργανων ενώσεων που να περιέχουν άνθρακα.

Η Οργανική Χημεία γεφυρώνεται με την Ανόργανη Χημεία, μέσω ενός ταχύτατα αναπτυσσόμενου πεδίου, της Οργανομεταλλικής Χημείας, η οποία εξετάζει τις ενώσεις που περιέχουν δεσμούς μετάλλου – άνθρακα.

Γνωρίζετε κάποιες οργανομεταλλικές ενώσεις;

Διαφορές οργανικών από ανόργανες ενώσεις

Οι σημαντικότερες από αυτές είναι:

1. Αριθμός συντάξεως (ή εντάξεως) και γεωμετρία

Οργανικές ενώσεις: ο μέγιστος αριθμός συντάξεως (α.σ.) του άνθρακα είναι 4 (π.χ. CH₄, τετραεδρική γεωμετρία).

Ανόργανες ενώσεις: α.σ. 5, 6, 7 ή και ανώτεροι (ποικίλες γεωμετρίες, π.χ. τετραγωνική, τριγωνική διπυραμίδα, οκτάεδρο, πενταγωνική διπυραμίδα. Συνηθέστερη, το οκτάεδρο, π.χ. SF₆).

Ένα παράδειγμα τετραεδρικής γεωμετρίας και τριγωνικής διπυραμίδας;

2. Πολλαπλοί δεσμοί

Οργανικές ενώσεις (απλοί, διπλοί ή τριπλοί δεσμοί, π.χ. C≡C).

Ανόργανες ενώσεις: Απλοί, διπλοί, τριπλοί, τετραπλοί ή και πενταπλοί δεσμοί μετάλλου – μετάλλου,

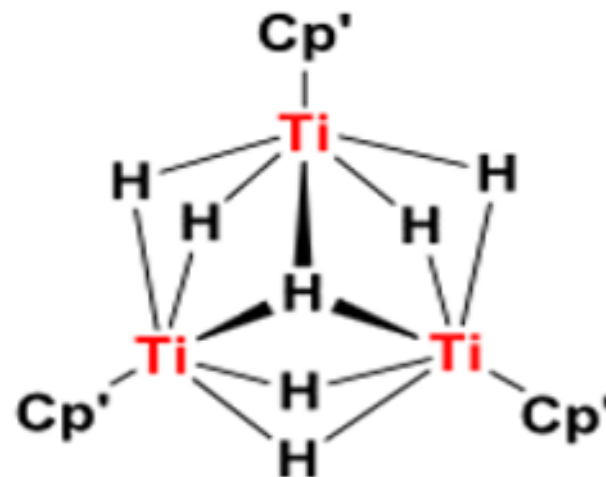

Διαφορές οργανικών από ανόργανες ενώσεις

3. Ο δεσμός με το υδρογόνο

Οργανικές ενώσεις: κάθε άτομο H συνδέεται σχεδόν πάντα με ένα μόνο άτομο άνθρακα.

Ανόργανες ενώσεις: το άτομο H μπορεί να συνδέει ως γέφυρα δύο ή τρία άτομα, όπως φαίνεται στις ακόλουθες ενώσεις.

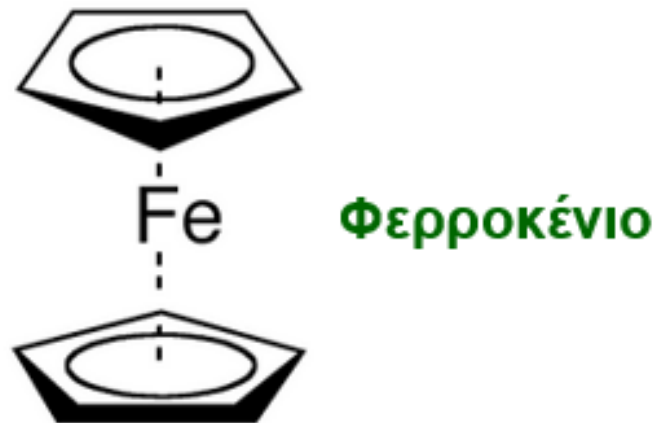
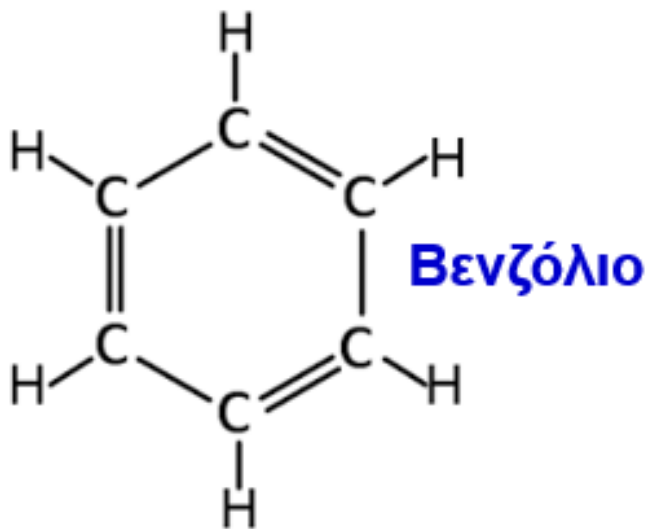
Πώς είναι αυτό δυνατόν, όταν το H διαθέτει μόνο 1 e ($1s^1$);

Διαφορές οργανικών από ανόργανες ενώσεις

4. Αρωματικοί δακτύλιοι

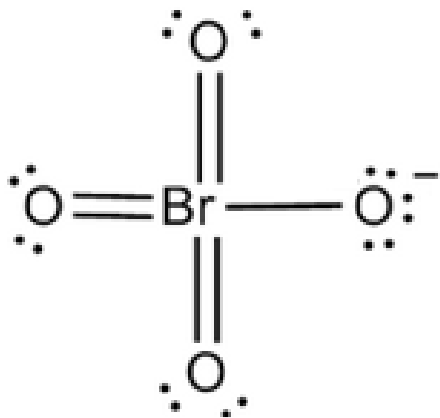
Οργανική Χημεία: Εδώ, οι αρωματικοί δακτύλιοι είναι πολύ συνηθισμένοι, π.χ. C_6H_6 (βενζόλιο), παράγωγα του βενζολίου κ.λπ.

Ανόργανη Χημεία: Με μέταλλα οι δακτύλιοι αυτοί μπορούν να ενωθούν είτε μέσω σ δεσμών (π.χ. C_6H_5Li), είτε μέσω π δεσμών, όπως συμβαίνει στις γνωστές ως ενώσεις sandwich, π.χ. $(C_5H_5)_2Fe$, φερροκένιο.

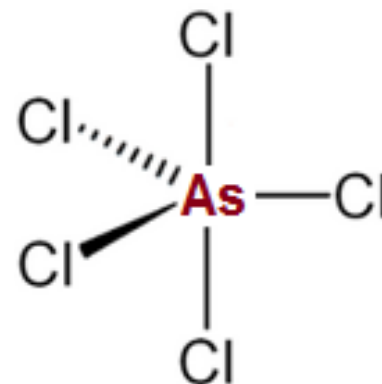
Ανόργανη Χημεία: Ένας δυναμικός κλάδος της Χημείας

1. Μόρια / ιόντα στοιχείων 4^{ης} Περιόδου: άγνωστα ή ασταθή.
π.χ. $\text{Br}^{\text{VII}}\text{O}_4^-$ (επιτυχής σύνθεση το 2011)

ClO_4^- , IO_4^-
Γνωστά από παλιά

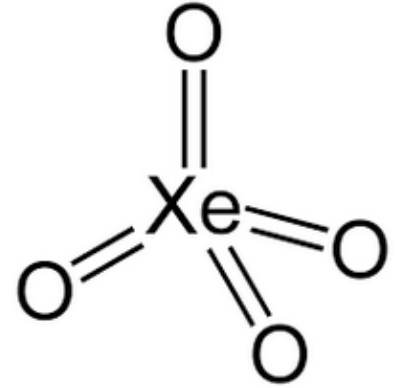
AsCl_5 : Παρασκευάστηκε σχετικά πρόσφατα.
 PCl_5 , SbCl_5 γνωστά και σταθερά αρκετά
νωρίτερα.

Ανόργανη Χημεία: Ένας δυναμικός κλάδος της Χημείας

2. $\text{Xe}^{\text{VIII}}\text{O}_4$

Ισοηλεκτρονικό με $\text{IO}_4^- \Rightarrow$ όλα τα XO_4^- ($\text{X} = \text{Cl}, \text{Br}, \text{I}$)
εύχρηστα οξειδωτικά, παραπροϊόντα αέρια,
εύκολος καθαρισμός

3. Cs^+Au^- (χρυσίδιο του καισίου, caesium auride)

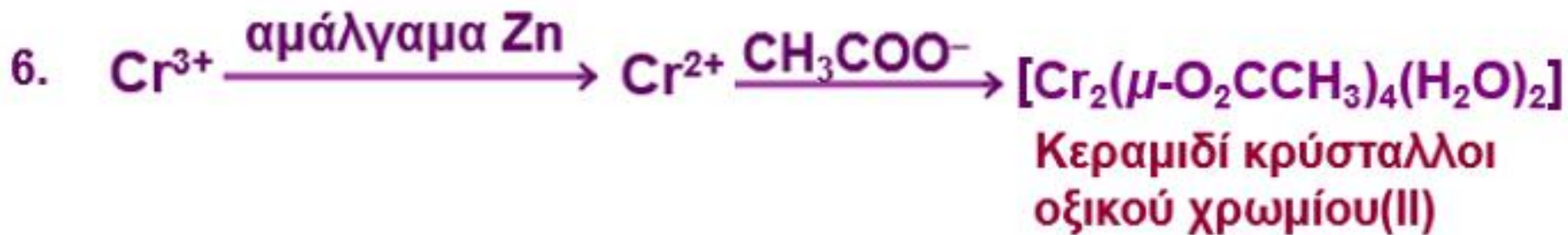
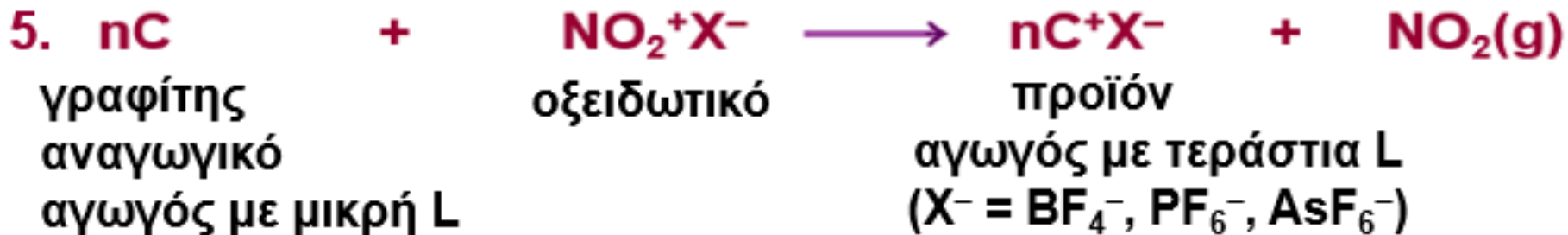
Με θέρμανση στοιχειομετρικού μίγματος καισίου και χρυσού
(ιοντική ένωση, όχι κράμα!) Τι ονομάζουμε κράμα;

Δεν μοιάζει με πολυαιθυλένιο

(μεταλλική εμφάνιση, αγωγός του ηλεκτρισμού, υπεραγωγός
σε $T < 0,26 \text{ K}$)

Ανόργανη Χημεία: Ένας δυναμικός κλάδος της Χημείας

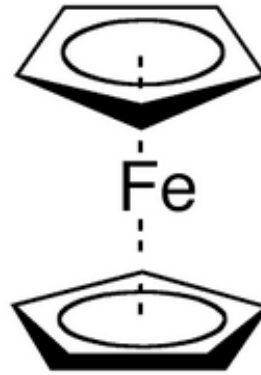
Πολλαπλοί δεσμοί M – M: Μεγάλο θεωρητικό και πρακτικό ενδιαφέρον!

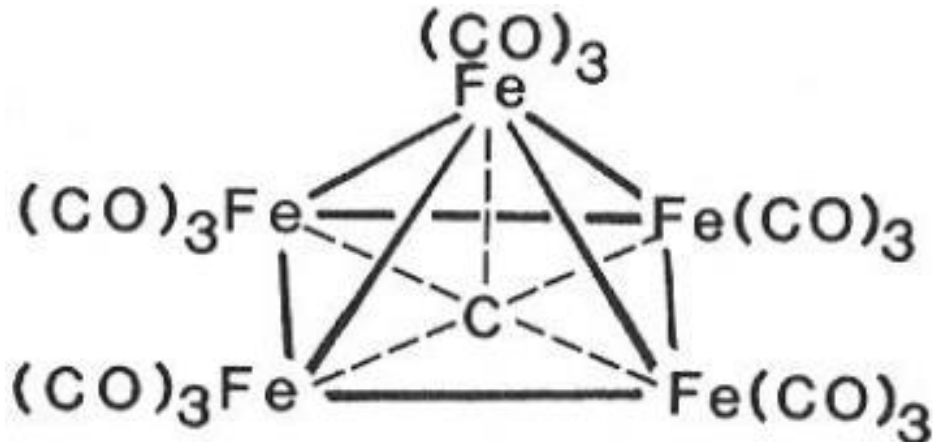
Ανόργανη Χημεία: Ένας δυναμικός κλάδος της Χημείας

7. Φερροκένιο ($[\text{Fe}^{\text{II}}(\text{C}_5\text{H}_5)_2]$)
1950: δυναμική εκκίνηση
Οργανομεταλλικής Χημείας

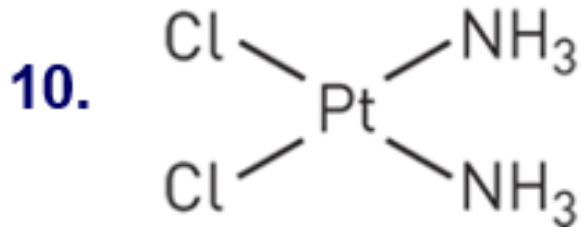
Πώς λέγεται ο δακτύλιος C_5H_5 ; Από ποια ένωση προέρχεται;
Ποια είναι η δομή της;

8. $[\text{Fe}_5(\text{CO})_{15}\text{C}]$ 5σθενής C;

Ανόργανη Χημεία: Ένας δυναμικός κλάδος της Χημείας

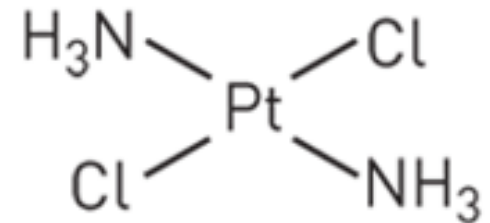
9. Σύνθεση οξικού οξέος (Μέθοδος Monsanto, καταλύτης $[\text{Rh}(\text{CO})_2\text{I}_2]^-$, 100.000 tn CH_3COOH ετησίως, 40% παγκόσμιας παραγωγής)

cis-πλατίνα

αντικαρκινικό φάρμακο

αρχή Βιοανόργανης Χημείας

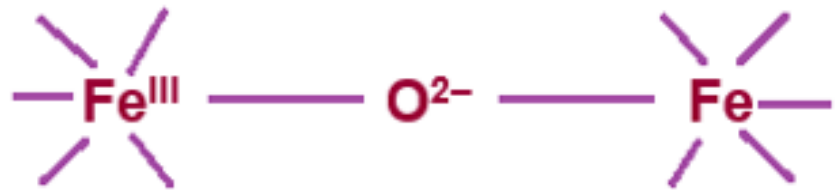
trans-πλατίνα

φαρμακολογικά

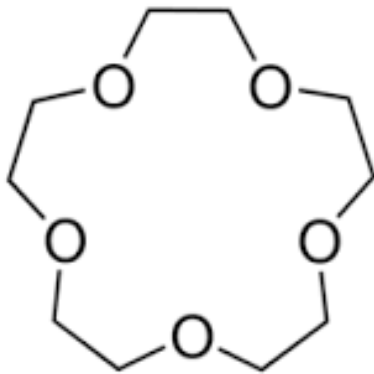
ανενεργό

Ανόργανη Χημεία: Ένας δυναμικός κλάδος της Χημείας

11. Βιομιμητικοί καταλύτες

στο ενεργό κέντρο
του ενζύμου μονοοξυγονάση
του μεθανίου (MMO)

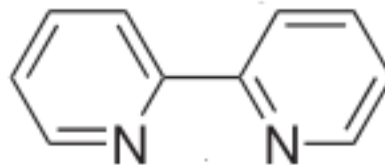
[15] crown-5

Υψηλή εκλεκτικότητα ως προς Na⁺
στον σχηματισμό συμπλόκου.

Αρχή Υπερμοριακής Χημείας
Βραβείο Νομπέλ 1987

Ανόργανη Χημεία: Ένας δυναμικός κλάδος της Χημείας

13. Εφαρμογές σε Φωτοβολταϊκά Συστήματα, π.χ.

bpy = 2,2'-διπυριδίνη

14. Εφαρμογές σε Θερμοηλεκτρικά Συστήματα

Θερμότητα → Ηλεκτρισμός π.χ. Bi_2Te_3 , SnSe

15. Ανόργανη Περιβαλλοντική Χημεία

π.χ. απομάκρυνση τοξικών μεταλλοϊόντων (Cd^{2+} , Hg^{2+} , UO_2^{2+} , Sr^{2+})

από υδατικά συστήματα με Εκλεκτική Συμπλοκοποίηση

μέσω υλικών $\text{A}_{2x}\text{M}_x\text{Sn}_{3-x}\text{S}_6$ ($x = 0,5 - 0,95$)

$\text{A} = \text{Li}^+, \text{Na}^+, \text{K}^+, \text{Rb}^+ / \text{M} = \text{Mg}^{2+}, \text{Mn}^{2+}, \text{Zn}^{2+}, \text{Fe}^{2+}$